

ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਇਕ ਉੱਚੇ ਆਚਰਨ ਦਾ ਸੋਮਾ **Guru Granth Sahib, A Character builder for mankind**

ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤਰਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਘਰ, ਮੁਹੱਲੇ, ਸ਼ਹਿਰ, ਪ੍ਰਾਂਤ, ਦੇਸ਼, ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਭ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭਿੰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਕਸਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਝਗੜੇ ਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਦੀਵੀ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਦੀਵੀ ਸੁਖ ਪਾਉਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ (ਨਿਯਮ, ਸਿਸਟਮ) ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਸਰਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ, ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਰੇਕ ਅੰਗ ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੂਸਰੇ ਅੰਗਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ।

ਪਉੜੀ ॥ ਇਹ ਸਰੀਰ ਸਭ ਧਰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਅੰਦਰਿ ਸਚੇ ਕੀ ਵਿਚਿ ਜੋਤਿ ॥ ਗੁਰਸ ਰਤਨ ਵਿਚਿ ਲੁਕਿ ਰਹੇ ਕੋਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵਕੁ ਕਫੈ ਖੋਤਿ

॥ (੩੦੯, ੩੧੦)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਰ ਤੋਂ ਹੀ ਜੀਵ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ ॥੧॥ (1)

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ (God) ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੋਰ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਖੁਦ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਸ਼ਵੰਤ ਹਨ। ਜੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਨਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਪਹਿਲਾ ਆਰੰਭ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਬੰਧੀ ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਲਪਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਪੂਰਨ, ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧)

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਜਾਂ ਵਸਤੂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਾਸ਼ਵੰਤ ਹਨ, ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਕਾਲ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋਈ ਨਿਯਮ, ਅਸੂਲ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੀਮਾਂ ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਾਂ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜੇਹਾ ਧਰਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੱਚੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸਬੰਧੀ ਸਹੀ ਸੋਧ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਬਦ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਜਗਤ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਜਗਤ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਜਗਤ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਇਹ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਦਾ ਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਤੇ ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਆਪ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਹ ਜਗਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਸਬਦ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ੧੦੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ, ਉਥੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਤੇ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ (Physics), ਰਸਾਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨ (Chemistry), ਭੂਗੋਲ ਵਿਗਿਆਨ (Geography), ਆਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ (Astronomy), ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ (Biology), ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨ (Botany), ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ (Psychology), ਆਦਿ। ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁੱਖੀ ਲਿਪੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਵਿਆਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਿੰਪੁਨਤਾ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਪਰਿਵਾਰਿਕ, ਇਤਿਹਾਸ, ਭੂਗੋਲ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਕਮਿਸਟਰੀ, ਫਿਜ਼ਿਕਸ, ਭੂਮੰਡਲ, ਅਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਆਦਿ ਸੱਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

<http://www.geocities.ws/sarbjitsingh/Bani5111GurMag20121124.pdf>

<http://www.sikhmarg.com/2012/1125-nanak-gian.html>,

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਏ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਹਉਮੈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਭਾਵ ਉਹ ਹਉਮੈ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਛੱਡ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। “**ਨਾਨਕੁ ਹੁਕਮੈ ਜੇ ਬੁਝੈ ਤ ਹਉਮੈ ਕਰੈ ਨ ਕੋਇ ॥੨॥**” (੧) ਸਾਡੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਸਾਡੀ ਹਉਮੈ ਹੈ।

ਇਹ ਹਉਮੈ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਕਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ, ਨੇਤਾ ਜਾਂ ਅਫਸਰ, ਹਉਮੈ ਕਰਕੇ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਭਾਵੇਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਰ ਵਿਚਾਰ ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਤਰੱਕੀ ਵਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਰਬਾਦੀ ਵਲ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਹਾਕਮ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਏਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤਰੱਕੀ ਵਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਉਮੈ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੋਧ, ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਤੇ ਦਿੱਲ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਅਕਸਰ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹਉਮੈ ਦੀਰਘ ਰੋਗੁ ਹੈ ਦਾਰੁ ਭੀ ਇਸੁ ਮਾਹਿ ॥ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜੇ ਆਪਣੀ ਤਾ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਮਾਹਿ ॥ ਨਾਨਕੁ ਕਹੈ ਸੁਣਹੁ ਜਨਹੁ ਇਤੁ ਸੰਜਮਿ ਦੁਖ ਜਾਹਿ ॥੨॥ (466)

ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਜੀਵ ਆਪ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਜੀਵ ਮੇਰਾ ਮੇਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਤੇਰਾ ਤੇਰਾ ਕਹਿਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹਉਮੈ ਘਟਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਸ ਦੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਧਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਗੁਣ ਹੈ, ਆਪ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰੂਪ ਰਤਨ ਹੈ, ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਉਸ ਰਤਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਰਤਨ ਦਾ ਬੇਅੰਤ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਹ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਫਰ ਮਨੁੱਖ ਵਾਸਤੇ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲਈ ਹੈ, ਉਹ ਹਉਮੈ ਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਉਪਰ ਕਾਬੂ ਰੱਖ ਕੇ ਸਦਾ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਤੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖੁਦ ਆਪ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ! ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜਾ ਵਿਚ ਰੱਖੋ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਮਿਲ ਜਾਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕਰਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਕਰਤਾਰੁ ॥ ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਉ ਰਾਖੁ ਤੂੰ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਆਚਾਰੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ (੫੪, ੫੫)

ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸਿਖਿਆ ਡਿਗਰੀਆਂ ਲੈਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਦੁਨਿਆਵੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਆਚਰਨ ਵੀ ਉੱਚਾ ਬਣਾਣਾ ਹੈ। ਆਚਰਨ ਇਕ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਫਲ ਤੇ ਠੰਡੀ ਛਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਡਿਗਰੀ ਇਕ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਪਰਛਾਂਵੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਚੰਗੇ ਆਚਰਨ (ਦਰੱਖਤ) ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਪਰੰਤੂ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਜਿਆਦਾ ਤਰ ਲੋਕ ਪਰਛਾਂਵੇ ਪਿਛੇ ਹੀ ਭੱਜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਮਿਲ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਸੁਰਤਿ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਜੋੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੰਤੋਖ ਆ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਿਖਿਆਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਤੇ ਆਚਰਨ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸਫਲਤਾ ਵਲ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜਾ ਵਿਚ ਚਲਣਾ ਹੀ ਸਹੀ ਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਿਵ ਜੋੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸਰੀਰ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮਨ ਦੇ ਹਠ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਲੱਖਾਂ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਕਰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਵੀ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਹਉਮੈ ਦਾ ਰੋਗ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹਉਮੈ ਦੇ ਰੋਗ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕਰਮ ਸਦਾ ਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਰਮ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੇ ਸੱਚਾ ਆਚਰਨ ਹੈ।

ਸਚਹੁ ਓਰੈ ਸਭੁ ਕੇ ਉਪਰਿ ਸਚੁ ਆਚਾਰੁ ॥ (੬੨)

ਉੱਚਾ ਆਚਰਨ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਰਗੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਣ।

ਏਵਡੁ ਉਚਾ ਹੋਵੈ ਕੋਇ ॥ ਤਿਸੁ ਉਚੇ ਕਉ ਜਾਣੈ ਸੋਇ ॥ (੫)

ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਬਣਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਆਚਰਨ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਬਣਾਣਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਚਰਨ ਇਕ ਅਸਲੀਅਤ ਤੇ ਸਚਾਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕੀ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਜੀਵ ਇਸਤਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੁਚੱਜੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਾਂ, ਪਰੰਤੂ ਆਚਰਨ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀਆਂ ਹਾਂ। ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅੰਦਰੋਂ ਖੋਟੀਆਂ ਤੇ ਕਾਲੀਆਂ ਹਾਂ, ਪਰੰਤੂ ਬਾਹਰੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀਆਂ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਰੀਸਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖਸਮ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਭਿੱਜੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜੇਹੀਆਂ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਇਤਨੇ ਗੁਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਨਿਰਮਾਣੀਆਂ ਬਣ

ਕੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਤਾਂ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਜੇਹੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਇਕ ਸੁਚੱਜੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖੀਏ।

ਮਃ ੧ ॥ ਗਲੀ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀਆ ਆਚਾਰੀ ਬੁਰੀਆਹ ॥ ਮਨਹੁ ਕੁਸੁਧਾ ਕਾਲੀਆ ਬਾਹਰਿ ਚਿਟਵੀਆਹ ॥ (੮੪, ੮੫)

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਆਚਰਨ ਜਾਨਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਕੁਝ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣਾ ਵਤੀਰਾ ਚੰਗਾ ਵਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਕੁਰਸੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਸਲੀ ਆਚਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਚਗਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੇਖ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਰ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦਿਲਹੁ ਮੁਹਬਤਿ ਜਿੰਨੁ ਸੇਈ ਸਚਿਆ ॥ ਜਿੰਨੁ ਮਨਿ ਹੋਰੁ ਮੁਖਿ ਹੋਰੁ ਸਿ ਕਾਂਢੇ ਕਚਿਆ ॥੧॥ (੪੮੮)

ਕਿਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਗ਼ਮੀ ਦਾ ਖਿਲਾਰਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਜੀਵ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਧਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਤੇ ਕੰਗਾਲ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਸੋਭਾ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਕਿਤੇ ਹਾਥੀ ਘੋੜਿਆਂ, ਸੁੰਦਰ ਕਪੜਿਆਂ ਦੀ ਲਗਨ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਰੂਪ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਨਾਦ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਤੇ ਸੋਹਣੀ ਸੋਜਾਂ, ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਤੇ ਮਹਲ ਮਾੜੀਆਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਧਾਰਮਿਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਉਦਾਸੀ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਉੱਚੀ ਜਾਤਿ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਮਾਇਆ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੀਵਾਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਮੌਤੇ ਮਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਭੁਲਣ ਕਰਕੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਹੀ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਮਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲੈ ਲਿਆ, ਮਾਇਆ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁੱਕ ਸਕਦੀ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸੇਵਕ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮੁ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਾਇਆ ਬਿਆਪਤ ਬਹੁ ਪਰਕਾਰੀ ॥ ਸੰਤ ਜੀਵਹਿ ਪ੍ਰਭ ਓਟ ਤੁਮਾਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ (੧੮੨)

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਵਾਲੀ ਪਵਿਤਰ ਬਾਣੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਮੁਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਹਜ ਅਵਸਥਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਜਪਣ ਸਦਕਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਜਪਣ ਸਦਕਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰੋਂ ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਚਸਕੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਮਾਇਆ ਵਾਲਾ ਝਗੜਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਚਿੱਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਬੇਅੰਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜਾ ਵਿਚ ਅਡੋਲ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਤ ਪਾਤ ਵਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਲਾਜ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਉਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਹੋਣ ਸਦਕਾ, ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਸੁਖ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਦ ਰਹੇ ਬਾਦੰ ਅਹੰਕਾਰਾ ॥ ਚਿਤੁ ਹਰਿ ਸਿਉ ਰਾਤਾ ਹੁਕਮਿ ਅਪਾਰਾ ॥ ਜਾਤਿ ਰਹੇ ਪਤਿ ਕੇ ਆਚਾਰਾ ॥ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਭਈ ਸੁਖ ਆਤਮ ਧਾਰਾ ॥੪॥ (੨੨੦, ੨੨੧)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਤੂੰ ਪੁੰਨ ਦਾਨ, ਦੁਨਿਆਵੀ ਕਾਰਜ, ਰੀਤਾਂ ਰਸਮਾਂ ਰਿਵਾਜ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਰੇਕ ਸਵਾਸ ਨਾਲ ਚੇਤੇ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰ।

ਜਿਹ ਪੁਸਾਦਿ ਤੂ ਆਚਾਰ ਬਿਉਹਾਰੀ ॥ ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਚਿਤਾਰੀ ॥ (੨੧੦)

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਇਸ ਰਚੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕਰੋੜਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਨ, ਕਈ ਪੁਜਾਰੀ ਹਨ, ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਰਸਮਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਕਈ ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਤਪੀਏ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਈ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਈ ਕਰੋੜਾਂ ਰਚੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਿੱਤ ਨਵਾਂ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ।

ਅਸਟਪਦੀ ॥ ਕਈ ਕੋਟਿ ਹੋਏ ਪੁਜਾਰੀ ॥ ਕਈ ਕੋਟਿ ਆਚਾਰ ਬਿਉਹਾਰੀ ॥ (੨੧੫)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਿਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਵੇਦ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭੇਦ ਅਠਾਰਾਂ ਪੁਰਾਣਾਂ ਤੇ ਚਾਰ ਵੇਦਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੀਆ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਪਾਂਡੇ! ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁੱਚ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਹੀ ਵੇਦਾ ਦਾ ਪਾਠ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਹੀ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਚ ਤੇ ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਿਆ ਕਰ।

**ਆਚਾਰੀ ਨਹੀ ਜੀਤਿਆ ਜਾਇ ॥ ਪਾਠ ਪੜੈ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇ ॥ ਅਸਟ ਦਸੀ ਚਹੁ ਭੇਦੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਬ੍ਰਹਮੁ
ਦਿਖਾਇਆ ॥੫॥੨੦॥**

ਪਾਂਡੇ ਐਸਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਨਾਮੇ ਸੁਚਿ ਨਾਮੇ ਪੜਉ ਨਾਮੇ ਚਜੁ ਆਚਾਰੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

(੨੫੫)

ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਕੁਰਸੀ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਜਤ ਮਾਣ ਸਿਰਫ ਉੱਚੇ ਆਚਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਆਚਰਨ ਜਾਨਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਤੇ ਨੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਦੂਸਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਤੀਰਾ ਹੀ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਨੀ ਕੁ ਸਿਆਣਪ, ਦਇਆਲਤਾ, ਹਮਦਰਦੀ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਤੇ ਹਿੰਮਤ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ, ਰੂਪ ਵਾਲੀ, ਸਿਆਣੀ ਤੇ ਚਤੁਰ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਰਦਾਰੀ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਸੋਨਾ ਚਾਂਦੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਨ ਪਦਾਰਥ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਕਾਮ ਵਾਸਨਾ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾਉ ਚੰਗੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਫਬਦਾ ਨਹੀਂ। ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦੀ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੋਗ ਭੋਗਦੀ ਹੈ, ਅਤਰ ਚੰਦਨ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਵਰਤਦੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਕ੍ਰੋਧ ਉਸ ਦਾ ਭੈੜਾ ਸਾਥੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਉਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮੋਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਕੈਦ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਤੀ ਦੀ ਸੁਹਾਗਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਗਾਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਫਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਚ ਮੁਚ ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਬੜੀ ਸਿਆਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੋਹਨੀ ਸਰੂਪਿ ਸੁਜਾਣਿ ਬਿਚਖਨਿ ॥ ਅਤਿ ਗਰਬੈ ਮੋਹਿ ਫਾਕੀ ਤੂੰ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਸਭਿ ਰੂਪ ਸਭਿ ਸੁਖ ਬਨੇ ਸੁਹਾਗਨਿ ॥ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰਿ ਬਿਚਖਨਿ ਤੂੰ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥੧੨॥ (੨੭੪)

ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵ ਮਾਇਆ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਵਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸੇ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਹਉਮੈ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਇਸ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਆਨਵਾਨ ਕਹਿਲਾਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਤ ਦਾ ਆਚਰਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਗਤ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜੇਹਾ ਉੱਚਾ ਆਚਰਨ ਤੇ ਉੱਚੀ ਵਿਚਾਰ ਸਿਰਫ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਹੰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਭਟਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

**ਜਗੁ ਬੰਦੀ ਮੁਕਤੇ ਹਉ ਮਾਰੀ ॥ ਜਗਿ ਗਿਆਨੀ ਵਿਰਲਾ ਆਚਾਰੀ ॥ ਜਗਿ ਪੰਡਿਤ ਵਿਰਲਾ ਵੀਚਾਰੀ ॥ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੇ ਸਭ ਫਿਰੈ
ਅਹੰਕਾਰੀ ॥੬॥ (੪੧੨, ੪੧੩)**

ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਚੰਚਲ ਮਨ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਦਾ ਮੈਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ। ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਬਣਾਣਾ ਸਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਸਹਜ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿ।

ਕਰਿ ਬੀਚਾਰੁ ਆਚਾਰੁ ਪਰਾਤਾ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਚਨੀ ਏਕੋ ਜਾਤਾ ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ॥੧੦॥੨॥ (੪੧੪, ੪੧੫)

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਰਾਜਾ ਹੈ, ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਲਕ, ਸਰਦਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰਦਾਰ, ਉੱਚੀ ਕੁਲ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਕੁਲ ਵਾਲਾ, ਸੂਰਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਸੂਰਮਾ, ਗ੍ਰਿਹਸਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਟੱਬਰ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਲਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਰਬਾਰੀ, ਗਿਆਨਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਗਿਆਨ ਵਾਲਾ, ਕਰਾਮਾਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਰਾਮਾਤੀ, ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਹੁਕਮ ਚਲਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਹਾਕਮ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਰਤਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਚਨਹਾਰ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਚਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਸਾਹੂਕਾਰ ਹੈ, ਤੇ ਵਾਪਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਾਪਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਜਗਤ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਪਸਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਰਤਨ ਮਹਿ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਕਹੀਅਹਿ ਆਚਾਰਨ ਮਹਿ ਆਚਾਰੀ ॥ ਸਾਹਨ ਮਹਿ ਤੂੰ ਸਾਚਾ ਸਾਹਾ ਵਾਪਾਰਨ ਮਹਿ ਵਾਪਾਰੀ ॥੪॥ (੫੦੨, ੫੦੮)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਮੋਹ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਤੌਖਲਾ ਤੇ ਕਲੋਸ਼ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਝਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸਣਾ ਤੇ ਖਪਣਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਆਪ ਸਹੇੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਜੇਹੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਅਜਾਈਂ ਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਨਾਮੁ ਨ ਚੇਤਹਿ ਸਬਦੁ ਨ ਵੀਚਾਰਹਿ ਇਹੁ ਮਨਮੁਖ ਕਾ ਆਚਾਰੁ ॥ (੫੦੮, ੫੦੯)

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਦਤਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਨ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਆਪ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਹਠ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਪਤੀਜਦਾ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਮਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਪੂਜਦਾ ਰਿਹਾ, ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਤਿਆਗੀ ਬਣ ਕੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਭਟਕਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧਰਮ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਮੈਲਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਪਵਿਤਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਪਵਿਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਇੱਜ਼ਤ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਤੇ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਸੂਝ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਮਨ ਸਦਾ ਅਡੋਲ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਧੀਰਜ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਕਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ।

ਆਚਾਰਾ ਵੀਚਾਰੁ ਸਰੀਰਿ ॥ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਸਹਜਿ ਮਨੁ ਧੀਰਿ ॥ ਪਲ ਪੰਕਜ ਮਹਿ ਕੋਟਿ ਉਧਾਰੇ ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਗੁਰੁ ਮੇਲਿ ਪਿਆਰੇ ॥੨॥
(੬੮੬)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਹੀ ਆਸਰਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਬੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਮੈਂਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਲੱਭਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਜਪ ਤਪ, ਵਰਤ, ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਸਬਦ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਣੇ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਤੇ ਉੱਚੀ ਜਾਤ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਚਾਰ ਬਿਉਹਾਰ ਜਾਤਿ ਹਰਿ ਗੁਨੀਆ ॥ ਮਹਾ ਅਨੰਦ ਕੀਰਤਨ ਹਰਿ ਸੁਨੀਆ ॥੩॥ (੨੧੫)

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ ਦਾ ਖਿਲਾਰਾ ਖਿਲਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਅਡੰਬਰ ਰਚਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਤੇ ਕੁੰਡਲਨੀ ਨਾੜੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੋਨਧਾਰੀ ਤੇ ਤਿਆਗੀ ਸਾਧੂ ਅਖਵਾਇਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਤੀਰਥਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਅੰਨ ਛੱਡ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਪਰਾਮ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰਟਨ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਪੰਡਿਤ ਅਖਵਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਛੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਕਰਣੀ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੀ ਸਰਨ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਮਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਗ ਸਕਦਾ।

ਕੋਈ ਚਤੁਰੁ ਕਹਾਵੈ ਪੰਡਿਤ ॥ ਕੋ ਖਟੁ ਕਰਮ ਸਹਿਤ ਸਿਉ ਮੰਡਿਤ ॥ ਕੋਈ ਕਰੈ ਆਚਾਰ ਸੁਕਰਣੀ ॥ ਮੋਹਿ ਦੀਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਣੀ ॥੨॥ (੯੧੨, ੯੧੩)

ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਆਪ ਹੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਬਣਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਗਤ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਆਪ ਹੀ ਆਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਦਾ ਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੰਤਵ ਬਣਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੁਖ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਧੰਧਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਰਿ ਆਚਾਰੁ ਸਚੁ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ॥ ਨਾਮ ਵਿਹੁਣਾ ਮੁਕਤਿ ਕਿਵ ਹੋਈ ॥੧੫॥ (੯੩੧)

ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ ਉੱਚੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਸੁਖ ਰਾਜ, ਮਾਲ, ਮਹਲ ਤੇ ਮਾੜੀਆਂ, ਵਿਚ ਹਨ, ਅਜੇਹੇ ਸੁਖ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਚਰਨ ਉੱਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਮਾਲ ਸਾਦਨ ਦਰਬਾਰ ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮ ਪੂਰਨ ਆਚਾਰ ॥੩॥ (੧੧੩੨)

ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਪੱਕਾ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਸਭਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਜਪਣਾ ਹੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੰਮ ਹੈ। ਕਾਰਾਂ ਵਿਹਾਰਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕ ਸਗਨ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਨ, ਮਹੂਰਤ ਕਢਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੁਆਦਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਰੱਜਣਾ ਤੇ ਸੁਆਦ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਦਾ ਸਵਾਦ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆਂ ਹੈ। ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਂ ਤੇ ਮਿਥੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੀ ਅਸਲੀ ਤੀਰਥ ਹੈ ਤੇ ਇਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਹੈ।

ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਸਉਣ ਸੰਜੋਗੁ ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਸੁਭੋਗੁ ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਸਗਲ ਆਚਾਰੁ ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਨਿਰਮਲ ਬਿਉਹਾਰੁ ॥੩॥ (੧੧੪੫, ੧੧੪੬)

ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਪਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਗਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇਹ ਵਿਉਹਾਰ ਝੂਠਾ ਹੈ। ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਚਰਨ ਹੀ ਗੰਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਆਪ ਬਚਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਝੂਠੇ ਬੋਲਾਂ ਕਰਕੇ ਅਫਸੋਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਨਿੰਦਕ ਕਉ ਫਿਟਕੇ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਨਿੰਦਕ ਕਾ ਝੂਠਾ ਬਿਉਹਾਰੁ ॥ ਨਿੰਦਕ ਕਾ ਮੈਲਾ ਆਚਾਰੁ ॥ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਰਾਖਨਹਾਰੁ ॥੧॥ (੧੧੫੧, ੧੧੫੨)

ਕਰਮ ਕਾਂਡੀ ਲੋਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿੰਦਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾੜਾ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਹੀ ਜੁਗਤਿ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਭਗਤ ਜਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਆਦਰ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਲੀਨ ਰਹਿਣ ਸਦਕਾ ਸੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਵੀ ਰਸਮਾਂ ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਲੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜਗਤ ਦੇ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਮੂਰਖ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਮੈਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਤੋਂ ਖੁੰਝੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਉਕਾਈਆਂ ਸਮਝਾਣ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤਾ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਸੁਰਤਿ ਦਾ ਟਿਕਾਉ ਘਟਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਨਿਰੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਉਕਾਈਆਂ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਉਕਾਈਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜੇਹੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਰਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਮਸਟਿ ਕਰਉ ਮੂਰਖੁ ਜਗਿ ਕਹੀਆ ॥ ਅਧਿਕ ਬਕਉ ਤੇਰੀ ਲਿਵ ਰਹੀਆ ॥ ਭੁਲ ਚੁਕ ਤੇਰੈ ਦਰਬਾਰਿ ॥ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਆਚਾਰੁ ॥੧॥ (੧੩੩੦, ੧੩੩੧)

ਜਗਤ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਸਵੰਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਸਮਝੀ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਮਾਇਆ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੀਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਜਰੂਰ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਤਾ ਰਤਾ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਪਲ ਪਲ ਕਰ ਕੇ ਉਮਰ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਨਹੀਂ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਹੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ, ਕਿ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਉਹੀ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਜਪਿਆ ਕਰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਇਕ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੰਮ ਹੈ।

ਤਿਲੁ ਤਿਲੁ ਪਲੁ ਪਲੁ ਅਉਧ ਫਨਿ ਘਾਟੈ ਬੁਝਿ ਨ ਸਕੈ ਗਵਾਰੁ ॥ ਸੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਜਿ ਸਾਥਿ ਨ ਚਾਲੈ ਇਹੁ ਸਾਕਤ ਕਾ ਆਚਾਰੁ ॥੨॥ (੧੨੦੦)

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਆਦਾ ਧੰਨ ਦੌਲਤ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਕ ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਆਚਰਨ ਕਿਨਾਂ ਕੁ ਉੱਚਾ ਬਣਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸਿਰਫ ਰਸਤਾ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਚਲਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਤਨ ਮਨ ਵਿਚ ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮੁ ਜਪਣ ਦਾ ਆਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗਤ ਦਾ ਮੋਹ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਸੁਣਨੀ, ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮੁ ਚਿਤ ਵਿਚ ਵਸਾਈ ਰੱਖਣਾਂ ਹੀ, ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਕਾਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਟਿਕਾਉ ਸਦਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੀ ਭਗਤੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਮਨਿ ਤਨਿ ਰਾਮ ਕੋ ਬਿਉਹਾਰੁ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਗੁਨ ਗਾਵਨ ਗੀਯੇ ਪੌਰਤ ਨਹ ਸੰਸਾਰੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸੁਵਣੀ ਕੀਰਤਨੁ ਸਿਮਰਨੁ ਸੁਆਮੀ ਇਹੁ ਸਾਧ ਕੋ ਆਚਾਰੁ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਅਸਥਿਤਿ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਪੂਜਾ ਪੁਨ ਕੋ ਆਧਾਰੁ ॥੧॥ (੧੨੨੨)

ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਾਈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਸੰਗ, ਪਰਾਇਆ ਧਨ, ਲਾਲਚ, ਹਉਮੈ, ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਕਾਰਾਂ, ਮੰਦੇ ਕਰਮ, ਭੈੜੀ ਨੀਅਤ, ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਿਆ, ਕਾਮ

ਕ੍ਰੋਧ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸੁਖ ਦੁਖ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਅਜੇਹੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਾਇਆ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪਹੁੰਚ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਹਰੇਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿੱਤ ਦਾ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣ ਸਬਦ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਹਲ ਮਹਿ ਬੈਠੇ ਅਗਮ ਅਪਾਰ ॥ ਭੀਤਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸੋਈ ਜਨੁ ਪਾਵੈ ਜਿਸੁ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਰਤਨੁ ਆਚਾਰ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ (੧੨੫੫, ੧੨੫੬)

ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਅਸਲ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਇਹ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਧਨ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਜੀਵ ਇਸੜੀ ਆਪਣੇ ਖਸਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਸਰੀਰਕ ਸਿੰਗਾਰ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਭੈੜੇ ਆਚਰਨ ਵਾਲੀ ਆਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਦਾ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਨਮੁਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਹੋਰ ਵਿਖਾਵੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਵਿਅਰਥ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੇਵਿ ਨਿਧਾਨੁ ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਰਿ ਧਨੁ ਪਾਈਐ ਅਨਦਿਨੁ ਲਾਗੈ ਸਹਜਿ ਧਿਆਨੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਬਿਨੁ ਪਿਰ ਕਾਮਣਿ ਕਰੇ ਸੰਗਾਰੁ ॥ ਦੁਹਚਾਰਣੀ ਕਹੀਐ ਨਿਤ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ ॥ ਮਨਮੁਖ ਕਾ ਇਹੁ ਬਾਦਿ ਆਚਾਰੁ ॥ ਬਹੁ ਕਰਮ ਦ੍ਰਿੜਾਵਹਿ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ॥੨॥ (੧੨੨੨, ੧੨੨੮)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰਹਿਣੀ ਸਹਿਣੀ ਨਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਬਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਆਚਾਰੁ ਨ ਕਿਨ ਹੀ ਪਾਇਆ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਓਅੰਕਾਰਿ ਸਚਿ ਸਮਾਇਆ ॥੧੬॥ (੧੨੮੫)

ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਸੇਵਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਹੀ ਵਸਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦੇ ਨੀਚ ਲੋਕ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਜੇ ਤਕ ਮੋਏ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂ ਢੋਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਪੁੱਤਰ ਰਵਿਦਾਸ ਨੂੰ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦਾਸ ਬਣ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੀ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਨਾਮ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਉੱਚਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉੱਚੀ ਕੁਲ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਜਾ ਕੇ ਕੁਟੰਬ ਕੇ ਢੇਢ ਸਭ ਢੇਢ ਫਿਰਹਿ ਅਜਹੁ ਬੰਨਾਰਸੀ ਆਸ ਪਾਸਾ ॥ ਆਚਾਰ ਸਹਿਤ ਬਿਪੁ ਕਰਹਿ ਡੰਡਉਤਿ ਤਿਨ ਤਨੈ ਰਵਿਦਾਸ ਦਾਸਾਨ ਦਾਸਾ ॥੩॥੨॥ (੧੨੯੩)

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ, ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿਤ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲਿਆ, ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦਾ ਨਾਮ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਦੁਖ ਕਲੇਸ਼ ਉਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਸਾਂਦਾ, ਵੈਸੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਿਥੇ ਹੋਏ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਧਨ ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਨਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਦਾ ਦੁਖੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਤੇ ਮੁਹੁ ਫੇਰੇ ਜੇ ਕੋਈ ਗੁਰ ਕਾ ਕਹਿਆ ਨ ਚਿਤਿ ਧਰੈ ॥ ਕਰਿ ਆਚਾਰ ਬਹੁ ਸੰਪੁਓ ਸੰਚੈ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਨਰਕਿ ਪਰੈ ॥੪॥ (੧੩੩੪)

ਸੋਹਣੀ ਆਤਮਕ ਘਾੜਤ ਘੜਨ ਵਾਲਾ ਸਿਆਣਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਤਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਤੋਖ ਬਖਸ਼ ਦਿਤਾ, ਫਿਰ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੂਝ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ ਉਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਟਿਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ, ਤੇ ਨਿਖਸਮਿਆਂ ਦਾ ਖਸਮ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਕਰ ਕੇ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਖੜ ਸੁਜਾਣੁ ॥ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ ਦਰਸਨ ਕਉ ਜਾਈਐ ਕੁਰਬਾਣੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਕਿਲਬਿਖ ਮੇਟੇ ਸਬਦਿ ਸੰਤੋਖੁ ॥ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਨੁ ਹੋਆ ਜੋਗੁ ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਹੋਆ ਪਰਗਾਸੁ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਨ ਮਾਹਿ ਨਿਵਾਸੁ ॥੧॥ ਜਿਨਿ ਕੀਆ ਤਿਨਿ ਲੀਆ ਰਾਖਿ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਰਾ ਅਨਾਥ ਕਾ ਨਾਥੁ ॥ ਜਿਸਹਿ ਨਿਵਾਜੇ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥ ਪੂਰਨ ਕਰਮ ਤਾ ਕੇ ਆਚਾਰ ॥੨॥ (੧੩੪੦)

ਜੇ ਕਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ, ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਉੱਚੇ ਆਚਰਨ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਸਫਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

- ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਦੀਵੀ ਸੁਖ ਪਾਉਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣਾ ਪਵੇਗਾ
- ਜੇਕਰ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਰੇਕ ਅੰਗ ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੂਸਰੇ ਅੰਗਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ
- ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਪਹਿਲਾ ਆਰੰਭ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਬੰਧੀ ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
- ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਜੀਵ ਆਪ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਉਮੈ ਘਟਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਸ ਦੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਧਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
- ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਇਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜਾ ਵਿਚ ਰੱਖੋ
- ਆਚਰਨ ਇਕ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਫਲ ਤੇ ਠੰਡੀ ਛਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਡਿਗਰੀ ਇਕ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਪਰਛਾਂਵੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਚੰਗੇ ਆਚਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ
- ਹਰੇਕ ਕਰਮ ਸਦਾ ਬਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹਨ
- ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵੀਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਤੇ ਆਚਰਨ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸਫਲਤਾ ਵਲ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਉੱਚਾ ਆਚਰਨ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ, ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਰਗੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਣ
- ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਬਣਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਆਚਰਨ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਬਣਾਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਚਰਨ ਇਕ ਅਸਲੀਅਤ ਤੇ ਸਚਾਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕੀ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ
- ਸਾਡਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਤਾਂ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਜੇਹੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਇਕ ਸੁਚੱਜੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖੀਏ
- ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਆਚਰਨ ਜਾਨਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਕੁਝ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
- ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣਾ ਵਤੀਰਾ ਚੰਗਾ ਵਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਕੁਰਸੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
- ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਸਲੀ ਆਚਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਚਗਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੇਖ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਰ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਮਾਇਆ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੀਵਾਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਮੌਤੇ ਮਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲੈ ਲਿਆ, ਮਾਇਆ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁੱਕਦੀ
- ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਸਦਕਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਸੁਬਾਅ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ
- ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਚ ਤੇ ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
- ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਕੁਰਸੀ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਜਤ ਮਾਣ ਸਿਰਫ ਉੱਚੇ ਆਚਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਆਚਰਨ ਜਾਨਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਦੂਸਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਤੀਰਾ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਨੀ ਕੁ ਸਿਆਣਪ, ਦਇਆਲਤਾ, ਹਮਦਰਦੀ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਤੇ ਹਿੰਮਤ ਹੈ
- ਜੇਕਰ ਜੀਵ ਇਸੜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਤੀ ਦੀ ਸੁਗਾਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੀਵ ਇਸੜੀ ਸਚ ਮੁਚ ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਬੜੀ ਸਿਆਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
- ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਆਨਵਾਨ ਕਹਿਲਾਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਤ ਦਾ ਆਚਰਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਚਾ ਆਚਰਨ ਤੇ ਉੱਚੀ ਵਿਚਾਰ ਸਿਰਫ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ

- ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਬਣਾਣਾ ਸਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
- ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਚਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ
- ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਜੇਹੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਅਜਾਈਂ ਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ
- ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਦਤਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਨ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ
- ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਪੂਜਦਾ ਰਿਹਾ, ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਤਿਆਗੀ ਬਣ ਕੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਭਟਕਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧਰਮ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਮੈਲਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਤੇ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਸੂਝ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਮਨ ਸਦਾ ਅਡੋਲ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਧੀਰਜ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ
- ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਧੰਧਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਚਰਨ ਉੱਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਂ ਤੇ ਮਿਥੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੀ ਅਸਲੀ ਤੀਰਥ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਹੈ
- ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਚਰਨ ਹੀ ਗੰਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਝੂਠੇ ਬੋਲਾਂ ਕਰਕੇ ਅਫਸੋਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
- ਕਰਮ ਕਾਂਡੀ ਲੋਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿੰਦਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾੜਾ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਹੀ ਜੁਗਤਿ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ
- ਜਿਸ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਸਮਝੀ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਮਾਇਆ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੀਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ
- ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਆਦਾ ਧੰਨ ਦੌਲਤ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਕ ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਹੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ, ਕਿ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਉਹੀ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ
- ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਆਚਰਨ ਕਿਨਾਂ ਕੁ ਉੱਚਾ ਬਣਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ, ਮਾੜਾ ਪਿਤਾ ਸਿਰਫ ਰਸਤਾ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਚਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਤਨ ਮਨ ਵਿਚ ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਜਪਣ ਦਾ ਆਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
- ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਾਈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਸੰਗ, ਪਰਾਇਆ ਧਨ, ਲਾਲਚ, ਹਉਮੈ, ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਕਾਰਾਂ, ਮੰਦੇ ਕਰਮ, ਭੈੜੀ ਨੀਅਤ, ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਿਆ, ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਂਦਾ ਹੈ
- ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਨਾਮੁ ਰੂਪੀ ਧਨ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਵਿਚ ਟਿਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ
- ਮਨਮੁਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਹੋਰ ਵਿਖਾਵੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਵਿਅਰਥ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
- ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰਹਿਣੀ ਸਹਿਣੀ ਨਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਖਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
- ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਨਾਮੁ ਦੀ ਬਰਕਤਿ ਨਾਲ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਉੱਚਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉੱਚੀ ਕੁਲ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ

- ਅਸਲ ਉਕਾਈਆਂ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਉਕਾਈਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜੇਹੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਰਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜਦੀਆਂ ਹਨ
- ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਸਾਂਦਾ, ਵੈਸੇ ਭਾਂਵੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਿਥੇ ਹੋਏ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਧਨ ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਨਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਸਦਾ ਦੁੱਖੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
- ਸੋਹਣੀ ਆਤਮਕ ਘਾੜਤ ਘੜਨ ਵਾਲਾ ਸਿਆਣਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਤਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਉਸ ਦੇ ਬੋਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੋਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕਰਮ ਉਸ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਨ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮੰਜਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਕਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰਨਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਉੱਚੇ ਆਚਰਨ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਜੀਵ ਆਪ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਹਉਮੈ ਘਟਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਸ ਦੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਧਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉੱਚਾ ਆਚਰਨ ਤੇ ਉੱਚੀ ਵਿਚਾਰ ਸਿਰਫ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਾਈ ਇਸੜੀ ਦਾ ਸੰਗ, ਪਰਾਇਆ ਧਨ, ਲਾਲਚ, ਹਉਮੈ, ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਕਾਰਾਂ, ਮੰਦੇ ਕਰਮ, ਭੈੜੀ ਨੀਅਤ, ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਿਆ, ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕਰਮ ਸਦਾ ਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਰਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਚ ਤੇ ਚੰਗਾ ਆਚਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨਮੋਲ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿਸਾ ਬਣਾਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ”

(Dr. Sarbjit Singh)

RH1 / E-8, Sector-8, Vashi, Navi Mumbai - 400703.

Email = sarbjitsingh@yahoo.com,

Web= <http://www.geocities.ws/sarbjitsingh/>

<http://www.sikhmarg.com/article-dr-sarbjit.html>